

Landstingsstyrelsens förvaltning
SLL Juridik och upphandling
Juridiska avdelningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2009-10-15

LS 0910-0833

Handläggare:
Jan Vikenheim

Landstingsstyrelsen

Laglighetsprövning enligt kommunallagen

Ärendet

Per-Ola Larsson har hos länsrätten i Stockholms län överklagat och ansökt om laglighetsprövning av landstingsfullmäktiges beslut den 9 juni 2009, § 144. Landstingsfullmäktige beslutade att landstinget ställer säkerhet för Stiftelsen Claras förpliktelser gentemot extern långgivare, genom att lämna borgen upp till ett belopp om högst 375 000 000 kronor under låneperioden, dock med vissa villkor.

Länsrätten har lämnat Stockholms läns landsting tillfälle att yttra sig över överklagandet.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att yttra sig till länsrätten i enlighet med bifogade förslag

att omedelbart justera paragrafen

Mona Boström
Landstingsdirektör

Anne Rundquist
Chefsjurist

Bilagor:

1. Förslag till yttrande till länsrätten med landstingsfullmäktiges beslut den 9 juni 2009 (§ 144) som bilaga
2. Per-Ola Larssons ansökan om laglighetsprövning

Länsrätten i Stockholms län
Enhet 16
115 76 STOCKHOLM

Mål nr 11 866-09
Laglighetsprövning enligt 10 kap kommunallagen

Stockholms läns landsting genom dess landstingsstyrelse, nedan kallad landstinget, får med anledning av Per-Ola Larssons överklagande över beslutet om borgensåtagande för stiftelsen Clara lämna följande yttrande.

Beslutet

Landstingsfullmäktige beslutade den 9 juni 2009 § 144

att landstinget ställer säkerhet för Stiftelsen Claras förpliktelser gentemot extern långgivare, genom att lämna borgen upp till ett belopp om högst 375 000 000 kronor under låneperioden, dock begränsat till giltighetstiden för det hyresavtal med restvärdesgaranti, eller motsvarande säkerhet, som det förutsätts att Södertörns högskola tecknar.

Överklagandet

Klaganden har i sitt överklagande anfört att högskoleutbildning och forskning är statliga angelägenheter och att landstinget enligt 2 kap. 1 § kommunallagen saknar kompetens att stödja sådan verksamhet som ska finansieras av staten.

Inställning

Landstinget bestrider yrkandet om att beslutet upphävs. Klaganden har inte anfört några omständigheter som medför att det överklagade beslutet är olagligt i något av de hänseenden som anges i 10 kap 8 § kommunallagen.

Bemötande av omständigheter till stöd för överklagandet

Tidigare prövning

Per-Ola Larsson har tidigare haft synpunkter på stiftelsen Clara. Han överklagade landstingsfullmäktiges beslut 2006-06-13 (§ 171) angående borgensförbindelse till stiftelsen Clara, innebärande att landstingets borgensförbindelse på 375 000 000 kr även äger giltighet inom en utökad låneram.

Som grund för sin ansökan om laglighetsprövning angav han då liksom nu bl.a. att beslutet stred mot 2 kap. 1 § kommunallagen, eftersom det av beredningen indirekt framgick att stiftelsen sysslar med finansiering av högskoleutbildning vilket är en statlig angelägenhet.

I sin dom 2007-04-02 (mål nr 14570-006, rotel 223) avslog länsrätten överklagandet. Domstolen konstaterade i sin bedömning att det av utredningen i målet klart framgick att stiftelsen Clara stiftelsen inte bedriver verksamhet som är förbehållen staten.

Vad gällde det aktuella borgensåtagandet för stiftelsen Clara föll detta enligt rätten inom ramen för landstingets allmänna kompetens enligt 2 kap. 1 § kommunallagen och var således inte olagligt.

Nuvarande förhållanden

Någon förändring när det gäller stiftelsen Claras verksamhet har inte ägt rum sedan länsrätten senast prövade frågan om lagligheten av densamma.

Det finns mot denna bakgrund anledning att här redovisa huvuddragen i vad landstinget återopade i det tidigare avgjorda ärendet rörande samma sak,

Landstinget anförde således bl.a. följande:

Av 26 b § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), framgår följande: "Landstingen och kommunerna skall medverka vid finansiering, planering och genomförande av kliniskt forskningsarbete på hälso- och sjukvårdens område samt av folkhälsovetenskapligt forskningsarbete. Landstingen och kommunerna skall i dessa frågor, i den omfattning som behövs, samverka med varandra samt med berörda universitet och högskolor."

Landstinget är vidare enligt lagen om regionplanering för kommunerna i Stockholms län (1987:147) regionplaneorgan. Som sådant har landstinget hand om utrednings- och samordningsverksamhet beträffande regionala frågor (regionplanering) som avses i 7 kap. 1 § första stycket plan- och bygglagen (1987:10, PBL). Grunden för att landstinget är regionplaneorgan enligt den särskilda lagen, är att frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår flera kommuner ansetts behöva utredas gemensamt eller behöver flera kommuners översiktliga planering. För detta ändamål finns i landstingets nämndorganisation en Regionplane- och trafiknämnd med tillhörande förvaltning, som bl.a. ska svara för de uppgifter som har samband med den kommunala och statliga fysiska planeringen.

Stockholms läns landsting har som regionalt politiskt organ spelat en aktiv roll i frågor som har med Stockholmsregionens utveckling att göra. Självklara fält för engagemang har att göra med egna verksamheter, framför allt inom områdena hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och regional planering. Lärande, kunskapsbildning och samarbete med t.ex. högskolor utgör viktiga medel i detta arbete. Regionplane- och trafiknämnden (numera Regionplanenämnden; anm. här) tog 1997 fram rapporten Stockholmsregionens framtid – skiss till en långsiktig strategi. Landstingsfullmäktige behandlade året därpå Programmet Stockholmsregionen som lärande region m.m., ett ärende som bl.a. inbegrep bildande av stiftelsen Clara. Stiftelseförmögenheten skulle utgöras av tre fastigheter med tillhörande byggnader som skulle ställas till Södertörns högskolas förfogande för förhyrning. Programmet uttrycker generellt en satsning på Stockholmsregionen som lärande region, i vilket bl.a. samarbetet mellan landstinget, universitet och högskolor lyfts fram som betydelsefulla moment för

att höja regionens konkurrenskraft, ge invånarna bättre förutsättningar att medverka i arbetslivet och skapa tillväxt.

Flera verksamheter som bedrivs av kommuner och landsting grundas inte på något obligatoriskt huvudmannaskap eller särskilt lagstadgat ansvar, utan är frivilliga åtaganden; s.k. fakultativ verksamhet. Vad gäller frågan om kompetensenligheten, anses kommuner och landsting kunna bedriva verksamheter av skiftande karaktär, med stöd av den allmänna kompetensen enligt 2 kap 1 § KL. Förutsättningen är att verksamheten rör sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar. Denna kompetensregel har avsiktligt utformats som en generalklausul, dvs. en regel som ger den beslutande myndigheten valfrihet vid bedömning av enskilda fall. Avgränsningsfrågor har överlämnats till rättspraxis, vilket medfört att en anpassning kunnat ske till samhällsutvecklingen.

Det står av ordalydelsen i 2 kap 1 § KL klart att landstinget inte får driva en verksamhet som är förbehållen staten. Men stiftelsen Clara driver som ovan angetts inte en sådan verksamhet som enligt lag är förbehållen uteslutande annan.

Landstinget menar med hänvisning till länsrättens tidigare dom att det inte finns skäl att göra en annan bedömning med anledning av det nu aktuella överklagandet.

Larssons ansökan om laglighetsprövning ska därför avslås då det överklagade beslutet inte innebär åtaganden för landstinget som strider mot 2 kap 1 § kommunallagen. Grund för upphävande saknas därmed enligt 10 kap 8 § 2 p KL.

Justerat tisdagen den 23 juni 2009

Justeringen anslogs tisdagen den 23 juni 2009

Inger Linge
Conny Andersson
John Glas

---

§ 144
Förnyat borgensåtagande för Stiftelsen Clara (förslag 62)
LS 0904-0387

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att landstinget ställer säkerhet för Stiftelsen Claras förpliktelser gentemot extern långivare, genom att lämna borgen upp till ett belopp om högst 375 000 000 kronor under låneperioden, dock begränsat till giltighetstiden för det hyresavtal med restvärdesgaranti, eller motsvarande säkerhet, som det förutsätts att Södertörns högskola tecknar.

Vid protokollet
Peter Freme

Exp.
Akten
Landstingsdirektören
Stiftelsen Clara